



Published on www.bilvavi.net

[Home](#) > ספר נפש החיים 012 שער ד פרק ב לשמה-השלם

ספר נפש החיים 012 שער ד פרק ב לשמה-השלם

וגם כי היה די לענין הדבקות, במסכת אחת, או פרק, או משנה אחת, שיעסוק בה כל ימיו בדבקות.

אומר הנפה"ח, אם כל **סוגיית עסק התורה** היתה ענינה דבקות בבורא יתברך שמו, הרי שהיה די לענין הדבקות, במסכת אחת או פרק או משנה אחת שיעסוק בה כל ימיו בדבקות.

ראשית, נחזי אנן במה דברים אמורים, כי הרי כפי שנתבאר **ישנן כמה מדרגות בדבקות.**

והנה מצד **הדבקות של אהבה ויראה**, כאשר האדם עוסק במסכת אחת או פרק אחד או משנה אחת, הרי שאדרבא, הוא יכול להיות בדבקות גדולה. כדרך המעשה הידוע מר' ישראל סלנטר שחזר לילה שלם על מימרת "מאן דלא יליף קטלא חייב", וכן על זה הדרך במימרות אחרות, והרי שדייקא חזרה על אותו דבר עצמו יכולה להוליד באדם דבקות יותר חזקה מכח אהבה או מכח יראה וכדו'.

מצד מדרגת **הדבקות מכח דיבורו יתברך שמו** שהוא דבק בדבר ה', מה לי דבר ה' זה מה לי דבר ה' אחר, בהיותו עוסק באותה מסכת באותו פרק או באותה משנה, הרי שהוא דבוק כסדר בדבר ה'.

יתר על כן, אם **ההתדבקות** הינה **בחכמתו יתברך שמו**, אז לכאורה גם התעסקות במסכת אחת או פרק או משנה אחת גם היא דבקות בחכמתו יתברך שמו. אבל בדקות, מצד המדרגה של דבקות של חכמתו, לא סגי שהאדם יעסוק רק במשנה אחת וכדו', מפני שחכמתו יתברך שמו אין לה קץ, וכאשר הוא עוסק במשנה אחת, על דרך כלל הוא לא יכול לגלות שם חכמה אין קץ, כי הוא יגיע לגבול ושיעור מסויים שהוא לא מוצא בו יותר נקודת הרחבה, ולכן נצרכים עוד חלקי תורה לצורך דבקות **שלמה** בחכמתו יתברך שמו, שהיא בבחינת "אנת חכים ולא בחכמה ידיעא" - כלומר שאין קץ לחכמתו יתברך.

יתר על כן במדרגה של **דבקות מכח רצון מצידו יתברך שמו**, כאשר האדם עוסק במסכת אחת או פרק או משנה אחת הרי שיש לו דבקות ברצונו יתברך שמו, כי זהו דבר הלכה. אבל גם בזה בדקות, רצונו יתברך שמו אין לו קץ, וכל גדרי תורה מגלים את עומק רצונו. הרי שזוהי אמנם דבקות ברצונו אבל לא דבקות **שלמה** ברצונו.

מצד מדרגת **הדבקות באופן של השתוקקות ותקוה**, אם האדם עוסק במסכת אחת או פרק או משנה אחת, הוא יכול לבחור לעצמו את אותן מימרות חז"ל [באופן של אגדה זה ברור יותר] שמעוררות בו את התשוקה ואת הדבקות, והרי שדייקא על ידן יש לו דבקות.

מדרגת **הדבקות כפשוטו בבורא יתברך שמו** - זה למעלה מהכל.

עד כאן אם כן חישבנו בקצרה ממש את צדדי נקודת הנידון: אם האדם יעסוק בפרק אחד או משנה אחת וכדו' כל ימיו, האם די בזה להיות בדבקות בבורא אם לאו.

הנפה"ח כאן כותב, שלענין הדבקות כן היה די במסכת אחת או פרק או משנה אחת [כפי שנתבאר אולם זה תלוי באיזה סוגי דבקות עסקינן] ועל זה אומר הנפה"ח ומוכיח שאע"פ **כן לא סגי לעסוק במסכת אחת או פרק או משנה אחת!!**

ומאיפה ראייתו של הנפה"ח שלא סגי? - הוא מביא גמ' בסוכה:

ולא כן מצינו לרז"ל (סוכה כה.), שאמרו על רבי יוחנן בן זכאי שלא הניח מקרא משנה הלכות ואגדות כו'

א"כ מוכח ראשית, שרבי יוחנן בן זכאי כך עשה.

אבל לא כתוב שם בדברי הגמ' להדיא שיש **חיוב על כל אדם** לעשות כן. ואולי רבי יוחנן בן זכאי עשה את זה מכח- מידת חסידות! אולי הוא עשה כן מכח- שזה שורש נשמתו בעבודה הפרטית שלו כך לעשות! אבל מנ"ל שלכל אדם ואדם בהכרח סוגיית הדבקות היא באמת לא מסכת אחת או פרק או משנה אחת? -

על זה עונה הנפה"ח ואומר: שכאשר נבין מהיכן זה נבע אצל רבי יוחנן בן זכאי, אפילו אם זה לא ראייה גמורה, אבל כאשר נבין את סברת הדבר, נוכל אז לדון האם זה ראוי או לא.

והיינו, כי מהעלותו על לבו תמיד, כי עֵדָן לא יצא ידי חובת עסק התורה לשמה במה שלמד עד עתה, לזאת היה שוקד כל ימיו להוסיף לקח תמיד, מיום ליום ומשעה לשעה.

הנפה"ח כאן אומר **דבר שיש בו יסוד**, וצד מסוים של חידוש, ונבאר.

כידוע כפי שמסדר שו"ע הגר"ז, ישנם שני חלקים במצוות תלמוד תורה, שתי מצוות נאמרו בעסק התורה: מצוה ראשונה בתלמוד תורה זוהי- ללמוד תורה, ויש מצוה שניה בתלמוד תורה שנקראת- ידיעת התורה. והוא אומר שם נפק"מ לדינא, כגון באדם שצריך להתעסק לצורך פרנסתו ועוד. אבל **לדינא, ישנם שני חלקים במצוות תלמוד תורה**: יש חלק אחד במצות ת"ת שהוא- **לימוד תורה**, ויש חלק שני של מצות ת"ת שהוא- **ידיעת התורה**.

והנה כאן אנחנו לא עוסקים רק בסוגיא של לימוד התורה, אלא כאן בעיקר עכשיו עוסק הנפה"ח בחלק של ידיעת התורה. שהרי כאשר אדם לומד מסכת אחת או פרק או משנה אחת- קיום של מצות ת"ת יש לו, משא"כ קיום מצוה של ידיעת התורה- בודאי שנחסר לו כי הוא יודע רק מסכת אחת או פרק או משנה אחת. א"כ הסוגיא שהנפה"ח אומר שחסרה כאן, זוהי הסוגיא של ידיעת התורה.

ועתה, **מאיפה שורש המצוה של ידיעת כל התורה כולה?**

לכאורה היה אפשר לבאר, שכשם שיש מצוה ללמוד כך יש מצוה של ידיעה, והמצוה של ידיעת התורה הינה גדר בגדרי מצות ת"ת. זו ההגדרה הפשוטה: גדר או שיעור [בלוי להיכנס לעומק הדקות השתא], זהו חלק מגדרי המצוה של מצות ת"ת.

אולם בנפה"ח מבואר יסוד שונה לגמרי, מאיפה יסוד הדין של ידיעת כל התורה כולה.

"שאמרו על רבי יוחנן בן זכאי שלא הניח מקרא משנה הלכות ואגדות וכו', והיינו" כלומר- מה היה המחייב שלו לדעת את כל התורה כולה?- מבאר הנפה"ח: "כי מהעלותו על לבו תמיד", מה הוא העלה על לבו תמיד? לא שהוא עדיין לא קיים את המצוות ידיעת התורה ולכן הוא כל ימיו היה שוקד להוסיף עוד ועוד, לא, אלא מכח מה?- "כי עֵדָן לא יצא ידי חובת עסק התורה!!" לא מדין ידיעת התורה כשלעצמה כפשוטו, אלא מכח מה?- "עֵדָן לא יצא ידי חובת עסק התורה" לכאורה חובת עסק התורה די במסכת אחת פרק או משנה אחת שמקיימים בזה מצות ת"ת.

על זה אומר הנפה"ח- "לא יצא ידי חובת עסק התורה" איזה חובה הוא לא יצא?- "לשמה, במה שלמד עד עתה!!". אדם שלומד תורה ולא יודע את כל התורה כולה, מה חסר לו?

לולא דברי הנפה"ח לכאורה מה חסר לו?- מצות ידיעת התורה. ודאי שגם זה אמת. אבל הנפה"ח מחדש כאן חידוש עצום. שמי שלומד תורה ולא יודע את כל התורה כולה, מה חסר לו?- חסר לו ב"לשמה!!", שזה סוגייתו של הנפה"ח כאן, בפרק ב' ולהלן.

מדיני הלשמה שבתורה, האדם צריך לדעת את כל התורה כולה. יש מה שהוא צריך ללמוד תורה, ויש מה שהוא צריך לדעת תורה מדין ידיעת תורה כשלעצמה, ויש מחייב שלישי שהוא מחייב של לשמה, ובכלל הלשמה- כולל בתוכו שהוא ידע את כל התורה כולה!

מאיפה הלשמה מחייב את ידיעת כל התורה כולה?

אם זה שיעור במצוה, גדר במצוה לדעת את כל התורה כולה, כמו שלולב יש לו דינים כמה טפחים שיהיה, הדס כמה טפחים שיהיה, גם יש שיעור במצות ת"ת- ידיעת כל התורה כולה, זה שיעור במצוה.

אבל אם זה סוגיא של לשמה, כמו שנתבאר כאן בדברי הנפה"ח, מאיפה לשמה מגדיר את הדבר שהוא מחוייב ולפיכך רוצה לדעת את כל התורה כולה? איפה זה מונח בלשמה?

כאן מונח הבנה עמוקה מאד מה הגדר של לשמה. אם הנפה"ח הוציא את ידיעת כל התורה כולה מדין של לשמה, כלומר, הנפה"ח מגדיר לנו כאן עומק של הגדרה מה ההגדרה של לשמה.

מיד להלן בתחילת פרק ג', מביא הנפה"ח את דברי הרא"ש מה ההגדרה של לשמה, וז"ל שם: "לשמו של הקב"ה שפעל הכל למענהו [-זה במצוה, אבל בתורה-] דבר בהן לשמן, כל דיבורך ומשאך בדברי תורה יהיו לשם התורה, [מה זה לשם התורה?]- כגון לידע ולהבין ולהוסיף לקח ופולפול, ולא לקנטר ולהתגאות" עכ"ל.

מהו הצד החיובי א"כ של הלשמה?-" כגון לידע ולהבין ולהוסיף לקח ופולפול". זהו רק 'כגון', אבל מהו ה'כגון'?- לידע ולהבין וכו'. מהו "לידע" כפשוטו?-" לולא דברי הנפה"ח מה היינו אומרים מהו ה"לידע"?- שצריכים ללמוד לדעת.

אבל הנפה"ח אומר: לא, הכגון לידע כולל בתוכו את ידיעת כל התורה כולה, זה הכגון לידע, דיני המצוה של ת"ת מדין הלשמה שבה, היא תובעת מההאדם לדעת את כל התורה כולה.

יסוד הנפה"ח, לעולם יעסוק אדם בתורה ומצות שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה. אז בדקות המתוך שלא לשמה- כלומר ע"מ לדעת רק את החלק הזה, יבוא לשמה להשגה לדעת את כל התורה כולה.

אבל עדיין צריך להבין מאיפה השורש של ידיעת כל התורה כולה מדין לשמה?

ראשית על דרך רמז ולאחר מכן בהבנה: "לשמה" זהו אותיות- "השלם", "לשם" זה אותיות- "שלם". אבל זה הגדרה במהות מה ענינה של לשמה.

לשמה ענינו שאני רוצה להשיג את הדבר, לשמו של הדבר עצמו. לשמו בתחילתו זה שאני רוצה להשיג את הדבר, אבל יתר על כן עוד הפעם- לשם הדבר עצמו.

תורת ה' תמימה- היא שלמה, היא אחת. והלשמה של התורה זה להשיג את כל התורה כולה. זה מציאות גילוי התורה, זה לא שיעור במצות ת"ת ידיעת כל התורה כולה, אלא מציאותה של תורה, היא מציאות אחת- תורת ה' תמימה- שלמה, והעסק בתורה לשמה ענינו- לשם המהות של התורה. והמהות של התורה היא- ספר שחסר אות אחת פסול! זוהי הגדרה לדינא, אבל זה גילוי על מעמקי התורה, שכל החפצא של התורה היא חפצא של מציאות של שלמות.

לשמה- כלומר שהאדם רוצה דבר שלם, לשמה- השלם, זהו הלשמה.

ואדם שסגי לו במעט ידיעת התורה, אומר הנפה"ח, במה חסר לו? חסר לו בלשמה! ק"ו אם הוא לומד רק מסכת אחת פרק או משנה אחת, ודאי שהוא רחוק לגמרי מהלשמה, אבל גם סגי לו בתרי סדרים וכדו', או בידיעה מועטת, במה חסר לו? הוא לא עוסק לשם התורה עצמה. התורה, המהות שלה זה שלמות. ואם המהות שלה זה שלמות, אז מי שעוסק שלם התורה עצמה, אז חייב שהוא עוסק לשם השגת השלמות שבה כי זה כל מהותה!

מכן נובע עומק תביעת הנפש של מבקשי השלמות של המסילת ישרים.

מבקשי שלמות התורה- תורה מביאה לידי זהירות, לידי זריזות, לידי נקיות וכו' מה כונת הדבר "תורה"?- מבקשי השלמות הם הם מבקשים תורה. ואם אדם לא מבקש שלמות, אז הוא יכול להניח בדעתו: איך תובעים ממנו להיות מלאך? איך תובעים ממנו להיות שרף? ירידת הדורות היכן שהוא נמצא, ועוד ועוד לשונות ממיני לשונות.

אבל האמת, אם האדם באמת רוצה תורה- אז הוא רוצה שלמות, ואם הוא לא רוצה שלמות, אז הוא לא רוצה בעומק את התורה האמיתית.

כאשר קולטים מה שמבואר כאן בנפה"ח, אז האדם מקבל מהפך בכל התפיסה שלו ביחס לתורה. השגת תורה באמת, היא מציאות של תורה, ומציאותה של תורה היא מציאות שלמות. מצוות יכול להיות לפרקים: אין אדם הרי שמחוייב בכל

המצוות, אם הוא מלך הוא לא כהן, ואם הוא כהן הוא לא מלך והוא מחזיר גרושתו ועוד ועוד ועוד. אי אפשר שיהיה באדם אחד את כל המצוות כולן, זה יסוד של פרקים, זה יסוד של חלקים, משא"כ תורה, כל יסודה: ישמח משה במתנת חלקו, את כל התורה כולה, כל מה שעתיד תלמיד ותיק לחדש נאמר למשה מסיני, כי היא הכל!

מי שיתעורר בנפשו תשוקת בקשת השלמות, יתעורר בו תביעת הלשמה בנפש. מי שלא יתעורר בו תשוקת בקשת השלמות, כלומר שאור הלשמה אצלו עדיין הוא כבוי או מכוסה.

זהו בירור מאד ברור, איך האדם רואה אם הוא שייך למדרגה של לשמה.

ודאי שיש בני אדם שרוצים שלמות מכח תביעת הדמיונות שבנפש שזו סוגיא לעצמה, אבל אם כח בקשת השלמות נתבע מהאדם, מבקשי השלמות כלשון הרמח"ל בתחילת המס"י, הוא מחלק לשלה מדרגות, והמדרגה העליונה היא מבקשי השלמות, זה נקרא שיש לנו ניצוץ של לשמה אמיתי בנפש.

אם האדם נוח לו לצאת מן העולם בלי ידיעת כל התורה כולה, כלומר שאור הלשמה שלו נעלם, הוא בלתי גלוי. להגיע לאותה שלמות, זוהי עוד סוגיא, אבל שיהיה מתוך שלא לשמה בא לשמה שמתחילתו יהיה ניצוץ של לשמה כמו שאומר הגר"א, כלומר שיתעורר בעומק נפש האדם תביעת השלמות של הלשמה.

הדברים הם רחבים, הם עמוקים, הם צריכים הרבה התבוננות בנפש על מנת ראשית כל להבין אותם, להשיב אותם ללב זוהי עוד מדרגה. אבל היסוד כשלעצמו צריך ליצור אצל האדם שינוי במעמקים שלו, שיעורר את תביעת השלמות בנפש, שזו תהיה התשוקה ללשמה. ויה"ר שנזכה בעזר ה' להתחבר לתשוקה הזו, ולהשיג אותה כל אחד לפי ערכו...

- [נפש החיים שער ד 1](#)

Source: <https://bilvavi.net/shiur/לשמה-השלם-ב-פרק-ד-שער-012-נפש-החיים>

Links

[1] <https://bilvavi.net/nefesh.hachaim.dalet>